

ENARRATIO

IN PSALMUM CXI.

Sermo ad populum.

I. CREDO quod attendistis, fratres, hujus titulum Psalmi, memoriæque mandastis. « Conversio, inquit, Aggæi et » Zachariæ. » Nondum erant hi Prophetæ, cum ista cantata sunt. Namque inter tempus David, et transmigrati- nem populi Israël in Babyloniam, quatuordecim genera- tiones numerantur, sicut divina Scriptura, maximeque Matthæus Evangelista testatur¹. Eversi autem templi re- novatio secundum sancti Jeremiæ prophetiam, ex illa transmigrati- one post septuaginta annos sperabatur²: qui cum complerentur sub Dario rege Babylonis³, impleti sunt Spiritu sancto hi duo Prophetæ, Aggæus et Zacha- rias⁴; et ambo post invicem intra unum annum prophetare coeperunt, quod ad renovationem templi, sicut tanto ante prædictum est, pertinere videtur. Sed quisquis corporaliter gestis oculum cordis infigit, neque inde in gratiam spiritalis intellectus extenditur, habitat cogitatione in la- pidibus templi, quibus visibilis fabrica manibus hominum instructa consurgit: nec ipse lapis vivus efficitur, templo illi accommodatus atque aptus, quod in suo corpore primum Dominus figuravit, cum ait: « Solvite templum hoc, et

¹ Matth. 1, 17. — ² Jerem. LII, 12, et XXIX, 10. — ³ I Esdr. 1, 1. — ⁴ Agg. 1, 1, et Zachar. 1, 1 et 26.

» triduo suscitabo illud¹. » Est enim corpus Domini plenius ipsa sancta Ecclesia, cujus caput ascendit in cœ- lum, qui est maxime lapis vivus, lapis angularis, de quo beatus Petrus dicit: « Ad quem accedentes lapidem vi- » vum, ab hominibus reprobatur, a Deo autem electum » et honorificatum: et vos ergo tanquam lapides vivi ædi- » ficamini in domum spiritalem, in sacerdotium sanctum, » offerentes spirituales victimas acceptas Deo per Jesum » Christum²; » quia continet Scriptura, « Ecce pono in » in Sion lapidem angularem, electum, pretiosum, et » qui crediderit in illum, non confundetur³. » Ergo ut fiat quisque lapis vivus ad talem fabricam idoneus, spiri- taliter intelligat templi renovationem ex ruina vetere, quæ in Adam facta est, reparationem novi populi secun- dum novum hominem atque cœlestem: ut sicut portavi- mus imaginem terreni, portemus et imaginem ejus qui de cœlo est⁴, quo possimus post omnes sæculi hujus ætates tanquam post septuaginta annos, qui mystico perfectionis numero præsignantur, et tanquam post captivitatem longinquæ peregrinationis, non ruitura mole construi, sed æterna immortalitate solidari. Spiritalem quippe Je- rusalem, non magis Judæorum, quam vestram esse deputetis. Sicut enim dicit Apostolus: « Jam non estis » peregrini et inquilini, sed estis cives sanctorum et do- » mestici Dei, superædificati super fundamentum Apos- » tolorum et Prophetarum, ipso summo angulari lapide » existente Christo Jesu, in quo omnis ædificatio com- » pacta crescit in templum sanctum in Domino, in quo et » vos coedificamini in habitaculum Domini in spiritu⁵. » Hoc est templum Dei, ad quod pertinet sacramentum prophetationis Aggæi et Zachariæ, cui rursus idem Apos- »

¹ Joan. 11, 19. — ² I Petr. 2, 4-6. — ³ Isai. XXVIII, 16. — ⁴ I Cor. XV, 49. — ⁵ Ephes. 2, 19-22.

tolus dicit, « Templum enim Dei sanctum est, quod estis » vos¹. » Quisquis igitur se ad opus hujus coedificationis, et ad spem sanctae firmaeque compaginis, tanquam lapidem vivum ab hujus mundi ruinoso labe convertit: intelligit titulum Psalmi, intelligit conversionem Aggaei et Zachariae. Cantet ergo quae sequuntur, non tam linguae voce, quam vitae. Erit enim aedificii perfectio, ineffabilis pax illa sapientiae, cujus « Initium est timor Domini²; » inde ergo incipiat, quem coedificat ista conversio.

II. « Beatus enim vir qui timet Dominum, in mandatis ejus volet nimis³. » Viderit Deus, qui solus et veraciter et misericorditer judicat, quantum iste proficiat in mandatis ejus: « Quoniam tentatio est vita humana super terram⁴. » sicut sanctus Job dicit. Et iterum scriptum est, « Quoniam corpus quod corrumpitur, aggravat animam, et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem⁵. » Qui autem dijudicat nos, Dominus est: nec ante tempus judicare debemus, donec veniat Dominus, et illuminet abscondita tenebrarum, et manifestabit cogitationes cordis; et tunc laus erit unicuique a Deo⁶. » Viderit ergo ille quantum quisque proficiat in mandatis ejus: tamen volet nimis qui pacem illius coedificationis adamarit; nec jam desperare debet, quoniam « In mandatis ejus volet nimis, » et, « Pax in terra hominibus bonae voluntatis⁷. »

III. Inde, « Potens in terra erit semen ejus⁸. » Semen futurae messis, opera esse misericordiae, Apostolus testis est, qui dicit, « Bonum autem facientes non deficiamus, » tempore enim proprio metemus⁹. » Et iterum, « Hoc autem, inquit, qui parce seminat, parce et metet¹⁰. »

¹ 1 Cor. III, 17. — ² Prov. I, 7. — ³ Psal. CXI, 1. — ⁴ Job. VII, 1. — ⁵ Sap. IX, 15. — ⁶ 1 Cor. IV, 4, 5. — ⁷ Luc. II, 14. — ⁸ Psal. CXI, 2. — ⁹ Gal. VI, 9. — ¹⁰ 2 Cor. IX, 6.

Quid autem, fratres, potentius, quam ut regnum coelorum, non solum Zacchaeus emat dimidio rerum suarum¹, sed et vidua duobus minutis² et tantumdem ibi uterque possideat? Quid potentius, quam ut idem regnum et thesauris diviti, et calice aquae frigidae pauperi valeat? Sunt autem qui ista faciant, dum terrena conquirunt, aut hic mercedem sperantes a Domino, aut hominibus placere cupientes: sed, « Generatio rectorum benedicetur, » id est, opera eorum quorum « Bonus Deus Israël, qui recto » sunt corde, » rectum autem cor est, non resistere Patri emendenti, et credere pollicenti: non eorum quibus commoventur pedes, et effunduntur gressus atque labuntur, sicut in alio Psalmo canitur, dum zelant in peccatoribus pacem peccatorum videntes, et putant perire opera sua, quia non eis merces redditur peritura³. At iste vir qui timet Dominum, et in templum sanctum Dei conversione recti cordis aptatur, nec gloriam hominum quaerit, nec terrenas divitias concupiscit: et tamen, « Gloria » et divitiae in domo ejus. » Domus enim ejus, cor ejus est: ubi Deo laudante opulentiùs habitat cum spe vitae aeternae, quam hominibus adulantibus in marmoratis laqueatisque tectis cum timore mortis aeternae. Hujus enim « Justitia manet in saeculum saeculi⁴. » Ipsa gloria, ipsae divitiae. Illius autem purpura et byssus et epulae splendidae⁵, et cum praesto sunt, transeunt; et cum ad finem venerint, aquae guttam ex digito stillante desiderans, ardens lingua clamabit.

IV. « Exortum est in tenebris lumen rectis corde⁶. » Merito dirigunt cor in Deum suum, merito ambulant recti cum Deo suo, praepoentes ejus voluntatem sibi, neque de sua quidquam superbe praesumentes. Meminerunt enim

¹ Luc. XIX, 8. — ² Marc. XII, 42. — ³ Psal. LXXII, 1-14. — ⁴ Id. CXI, 5. — ⁵ Luc. XVII, 19. — ⁶ Psal. CI, 4.

fuisse se aliquando tenebras, nunc autem lucem in Domino¹. « Misericors et miserator et justus Dominus Deus. » Delectat quod « Misericors et miserator, » sed terret fortasse quod « Justus Dominus Deus. » Nulla desperatione formides, beate vir, qui times Dominum et in mandatis ejus voles nimis: esto suavis, miserere, et commoda. Ita enim justus est Dominus Deus, ut iudicium illi sine misericordia faciat, qui non fecit misericordiam²: « Suavis » autem vir, qui miseretur, et commodat³; » non eum evomet Deus ex ore suo, tanquam insuavem. « Dimittite, » inquit, et dimittetur vobis: date, et dabitur vobis⁴. » In eo quod dimittis, ut dimittatur tibi, misereris: in eo quod das, ut detur tibi, commodas. Quamvis enim generali nomine omnis misericordia dicatur, qua misero subvenitur: interest tamen ubi non impendis, nec sumpsum pecuniæ, nec corporalis laboris industriam, sed ignoscendo quod in te quisque peccavit, et tuorum gratis comparas veniam peccatorum. Hæc duo benignitatis officia, ignoscendorum peccatorum et beneficiorum erogandorum, sicut in Evangelio quod commemoravimus, « Dimittite, et dimittetur vobis; date, et dabitur vobis: » sic in isto versu arbitror esse distincta, « Suavis vir, qui miseretur et commodat. » Ne pigri ad hæc simus, fratres. Gloriam quærit qui desiderat vindicari se: sed attende quod scriptum est, « Melior est qui vincit iram, » quam qui capit civitatem⁵. » Divitias quærit, qui non vult dare pauperibus: attende quod scriptum est, « Habebis thesaurum in cælo⁶. » Non ergo eris inglorius ignoscendo; quia de ira victa laudabilis triumphatur: non egenus tribuendo; quia thesaurus cœlestis certius

¹ Ephes. v, 8. — ² Jacob. ii, 13. — ³ Psal. cxl, 5. — ⁴ Luc. vi, 37, 38. — ⁵ Prov. xvi, 32. — ⁶ Matth. xix, 21.

possidetur. Hunc versum parturiebat ille superior, « Gloria » et divitiæ in domo ejus. »

V. Qui hæc itaque facit, « Disponet sermones suos in » iudicio¹. » Facta ipsa sermones sunt, quibus in iudicio defendetur: quod ei non erit sine misericordia, quia et ipse fecit misericordiam. « Quoniam in æternum non commovebitur²: » qui ad dexteram segregatus audiet, « Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis » paratum est ab origine mundi³. » Neque enim aliqua illic eorum, nisi opera misericordiæ commemorantur. Audiet ergo, « Venite, benedicti Patris mei; » quia « Generatio rectorum benedicetur, » Sic « In memoria æterna erit » justus: et ab auditu malo non timebit⁴: » quod dici audiet iis qui a sinistris erunt, « Ite in ignem æternum, » qui præparatus est diabolo et angelis ejus⁵. »

VI. Itaque qui hic non sua quærit, sed quæ Jesu Christi⁶; labores patientissime sustinet, promissa fidenter expectat, « Paratum est cor ejus sperare in Domino. » Neque ullis tentationibus frangitur. « Confirmatum est cor ejus, non » commovebitur, donec videat super inimicos suos⁷. » Inimici ejus hic videre bona voluerunt, et cum eis invisibilia promitterentur, dicebant: « Quis ostendet nobis » bona⁸? » Confirmetur ergo cor nostrum, nec commoveamur; donec videamus super inimicos nostros. Illi enim volunt videre bona hominum in terra morientium, nos credimus « Videre bona Domini in terra viventium⁹. »

VII. Sed magnum est, confirmatum habere cor, et non commoveri, cum illi gaudent qui amant quod vident, et insultant ei qui quod non videt sperat, « Et non commovebitur, donec videat » et ipse, non deorsum quod

¹ Psal. cxl, 5. — ² Ibid. 6. — ³ Matth. xxv, 34. — ⁴ Psal. cxl, 7. — ⁵ Matth. xxv, 41. — ⁶ Philip. ii, 21. — ⁷ Psal. cxl, 7, 8. — ⁸ Id. iv, 6. — ⁹ Id. xxvi, 13.